

16. BÖLÜM

AĞRI YÖNETİMİNİ DEĞERLENDİREN ÖLÇEKLER

Yeşim YAMAN AKTAŞ¹
Sevilay ERDEN²

ÖĞRENİM HEDEFLERİ

Bu bölüm sonunda okuyucu;

- Ağrı yönetimini tanımlayabilmek,
- Ağrı yönetim sürecini değerlendiren ölçekleri sıralayabilmek,
- Ağrı yönetim sürecini değerlendiren ölçeklerin bileşenlerini bilmek,
- Ağrı yönetim sürecinin hasta ve sağlık profesyonelleri açısından önemini bilmek.

GİRİŞ

Günümüzde ağrının yetersiz tedavisi hastanede yatan hastalarda önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Bu nedenle, Amerikan Ağrı Derneği (The American Pain Society-APS) ağrı yönetiminde ağrıya ilişkin sonuç değişkenlerini değerlendirmenin önemini vurgulamıştır. Bu değişkenler, ağrı tedavisine yönelik hasta memnuniyet düzeyi ve ağrının giderilmesine yönelik memnuniyet düzeyidir. Ağrı kontrolü ortak ve disiplinler arası bir yaklaşımı gerektirir. Bunun için hastanede yatan hastaların ağrı düzeylerinin değerlendirilmesi ve uygulanan farmakolojik ve/veya farmakolojik olmayan girişimler sonrası ağrının yeniden değerlendirilmesi gerekir. Bu bölümde ağrı yönetim sürecini değerlendiren ve Türkiye’de geçerlik ve güvenilirliği yapılmış ağrı yönetimi ölçeklerine yer verilmiştir.

¹ Doç. Dr. Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, yesimyaman28@hotmail.com

² Doç. Dr. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD sevilaygil@gmail.com

gibi konular da değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, hastanın ağrı yönetimine ilişkin memnuniyeti çok yönlü olarak değerlendirilmektedir.

Bu bölümde ağrı yönetim sürecini değerlendirmek için geliştirilen ve ülkemizde geçerlik-güvenirlilik çalışması yapılmış ölçeklere yer verilmiştir. Günümüzde Sağlık Bakım Organizasyon Komitesi (JCHAO) tarafından beşinci yaşam bulgusu olarak kabul edilen ağrının yönetilmesi hemşirelik bakımının kalitesinin en önemli göstergelerinden biridir. Hemşireler ağrı yönetiminde ağrıyı tanılama, değerlendirme, izleme, tedavinin etkinliğini değerlendirme ve hastanın yaşam kalitesini yükselterek memnuniyetini artırma gibi önemli sorumluluklara sahiptir.^{28,29} Ağrının başarılı bir şekilde yönetilmesi ve kontrol altına alınabilmesinde izlenecek ilk adım, doğru ve etkin bir ağrı tanılmasıdır.^{29,30} Kanıtı dayalı olarak elde edilen doğru ve eksiksiz verilere göre yapılan ağrı tanılması, ağrı yönetiminin birçok basamağında devam eden bir süreçtir. Çünkü ağrı yönetimi, tanılamadan elde edilen verilerin sürekliliği ile sağlanabilir. Sonuç olarak, ağrı kontrolünde profesyonel hemşirelik bakımının sürdürülebilmesi için ölçülebilir ve ulaşılabilir kalite göstergeleri ile bakımın planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Gordon, D.B., Polomano, R.C., & Pellino, T.A., et al. (2010). Revised American Pain Society Patient Outcome Questionnaire (APS-POQ-R) for quality improvement of pain management in hospitalized adults: preliminary psychometric evaluation. *J Pain*, 11(11), 1172-1186.
2. Gordon, D.B., Dahl, J.L., & Miaskowski, C., et al. (2005). American Pain Society recommendations for improving the quality of acute and cancer pain management. *Arch Intern Med*, 165, 1574-1580.
3. Mechanic, D. (2002). Improving the quality of health care in the United States of America: The need for a multi-level approach. *J Health Serv Res Policy*, 7, S35-S39.
4. Gallagher, R.M., & Rowell, P.A. (2003). Claiming the future of nursing through nursing-sensitive quality indicators. *Nurs Admin Q*, 27, 273-284.
5. Grol, R. (2001). Improving the quality of medical care: Building bridges among professional pride, payer profit, and patient satisfaction. *JAMA*, 286, 2578-2585.
6. Sawyer, J., Haslam, L., & Daines, P., et al. (2010). Pain prevalence study in a large Canadian teaching hospital. Round 2: lessons learned? *Pain Manag Nurs*, 11(1), 45-55.
7. Erden, S., Karadağ, M., & Güler Demir, S., et al. (2018). Cross-cultural adaptation, validity, and reliability of the Turkish version of revised American Pain Society patient outcome questionnaire for surgical patients. *Ağrı*, 30(2), 39-50.
8. American Pain Society Quality of Care Committee. American Pain Society Quality of Care Committee Quality improvement for the treatment of acute pain and cancer pain (1995). *J Am Med Assoc*, 274(23), 1874-1880.
9. Vataner, N., & Akansel, N. (2014). Validation study of the strategic and clinical quality indicators in postoperative pain management questionnaire in Turkish surgery patients. *Pain Manag Nurs*, 15(4), 871-880.
10. Farooq, F., Khan, R., & Ahmed, A. (2016). Assessment of patient satisfaction with acute pain management service: Monitoring quality of care in clinical setting. *Indian J Anaesth*, 60(4), 248.

11. Erden, S., & Çelik, S.Ş. (2015). Bir elektro analjezi yöntemi: Transkütan elektriksel sinir stimülasyonu ve hemşirenin rolleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2(1), 50-60.
12. Fiorelli, A., Morgillo, F., & Milione, R., et al. (2012). Control of post-thoracotomy pain by transcutaneous electrical nerve stimulation: Effect on serum cytokine levels, visual analogue scale, pulmonary function and medication. *Eur J Cardiothorac Surg*, 40, 861-868.
13. Cleeland, C.S., & Ryan, K.M. (1994). Pain assessment: Global use of the Brief Pain Inventory. *Ann Acad Med Singap*, 23, 129-138.
14. Aisyaturridha, A., Naing, L., & Nizar, A.J. (2006). Validation of the Malay Brief Pain Inventory questionnaire to measure cancer pain. *J Pain Symptom Manage*, 31, 13-21.
15. Smith, M.Y., Egert, J., & Winkel, G., et al. (2002). The impact of PTSD on pain experience in persons with HIV/AIDS. *Pain*, 98, 9-17.
16. Mendoza, T., Mayne, T., & Ruble, D, et al. (2006). Reliability and validity of a modified brief pain inventory short form in patients with osteoarthritis. *J Pain*, 10, 353-361.
17. Gammaitoni, A.R., Galer, B.S., & Lacouture, P., et al. (2003). Effectiveness and safety of new oxycodone/acetaminophen formulations with reduced acetaminophen for the treatment of low back pain. *Pain Med*, 4, 21-30.
18. Tan, G., Jensen, M.P., & Thornby, J.I., et al. (2004). Validation of the Brief Pain Inventory for chronic nonmalignant pain. *J Pain*, 5(2), 133-137.
19. Herr, K., Coyne, P.J., & Key, T., et al. (2006). Pain assessment in the nonverbal patient: position statement with clinical practice recommendations. *Pain Manag Nurs*, 7, 44-52
20. Dicle, A., Karayurt, Ö., & Dirimeşe, E. (2009). Validation of the Turkish version of the Brief Pain Inventory in surgery patients. *Pain Manag Nurs*, 10(2), 107-113.
21. Damar, H.T., & Bilik, Ö. (2018). Artroplasti ameliyatı olan yaşlı hastaların ağrı düzeyi ve etkileyen faktörler. *Geriatrik Bilimler Dergisi*, 1(3), 104-112.
22. Yildirim, Y., Parlar, K.S., & Eyigor, S, et al. (2019). Validity and reliability of Turkish version of the Brief Pain Inventory-Short Form for patients with chronic nonmalignant pain. *Ağrı*, 31(4), 195-201.
23. Ozsoy, U.T., & Unal, U.C. (2020). Cross-cultural adaptation and validation of the Turkish version of Centrality of Pain Scale in patients with fibromyalgia syndrome. *Int J Rheum Dis*, 23, 772-777.
24. Celik, E.C., Yalcinkaya, E.Y., & Atamaz, F., et al. (2017). Validity and reliability of a Turkish Brief Pain Inventory Short Form when used to evaluate musculoskeletal pain. *J Back Musculoskeletal Rehabil*, 30(2), 229-233.
25. Idvall, E., Hamrin, E., & Sjöström, B., et al. (2002). Patient and nurse assessment of quality of care in postoperative pain management. *Qual Saf Health Care*, 11, 327-334.
26. Sınmaz, T. (2018). Lomber disk hernisi ameliyatı geçiren hastaların ameliyat sonrası erken dönemde yaşadıkları ağrı deneyimi ve ağrı yönetiminden duydukları memnuniyetin belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Bursa.
27. Tamer, L.K. (2018). Cerrahi hastalarında ameliyat sonrası ağrı deneyimleri ve ağrı kontrolünde hastaya verilen bakımın kalitesinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Doğu Akdeniz Üniversitesi Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Kuzye Kıbrıs.
28. Aygin, D., & Var, G. (2012). Travmalı hastanın ağrı yönetimi ve hemşirelik yaklaşımları. *Sakarya Tıp Dergisi*, 2, 61-70.
29. Çöçelli, L.P., Bacaksız, B.D., & Ovayolu, N. (2008). Ağrı tedavisinde hemşirenin rolü. *Gazi-antep Tıp Dergisi*, 14, 53-58.
30. Aslan, F.E., & Öntürk, Z.K. (2015). Ağrı Ölçümü ve Değerlendirilmesi. Fatma Eti Aslan (Ed.), *Ağrının Doğası ve Kontrolü* içinde (s. 67 – 100). Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi.